

Pitäjä pitäjältä

HEINJOKI

JUHLARUNO

Heinjoen pitäjän 10-vuotismuistojuhlaan 1. 8. 1954.

Kauko Jaarinen

Kymmenen vuotta ajan on kulkenut saatto
sitä kun jätimme Heinjoen heleät tienot.
Ikuisen rauhan on saanut moni Taatto,
soikoon kummullaan keväiset tuulet vienot.

Monta on äittiä, siskoa, veljeä, lasta
täälläkin Vihdissä lähentyn luokse Herran.
Vaikka on Heinjoen kotoiseen multaan vasta
toivonut saavansa viimeisen leponsa kerran.

Kymmenen vuottako siitä on kulunut vasta?
Niin paljon sentään on raivattu, uutta luotua.
Heinjoen miehet tulevaisuutensa luottain
peltonsa kylvää kun rauha on taasen suotu.

Ei toivomme sammu, ei päämme painua saata,
ei murhe ja huoli mielemme laatua paina.
Me elämän luomme, se nähty on taasen,
me kestäimme murheen — on keitetty aina.

Toivomme elää! On uskomme vieläkin varma,
et' aurinko paistaa heleän heimmomme tiehen,
vaikk' välillä mieli on musta ja elämä harmaa,
niin vaiva ja työ luo pojista sitkeän miehen.

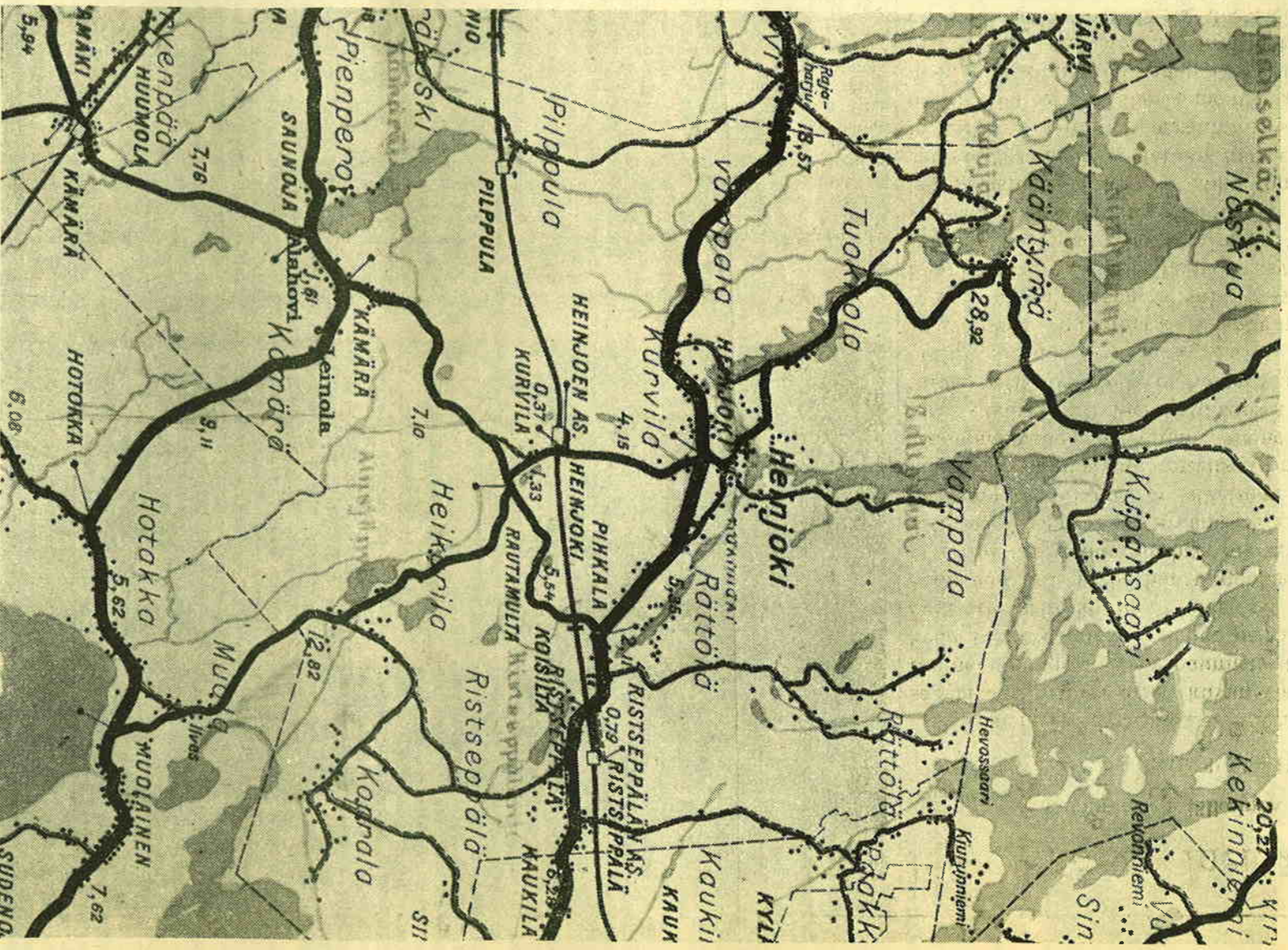
Heinjoen nuoret. Vaalikka muistoa kodin.
Teidät on kohtalo vieraalte kunnulle tuonut.
Karjalain kanssa ei sorru toin, ei sodin.
kun Herra on sille ankaran elämän luonut.

Lokakuussa 1970

TÄMÄ HEINJOKI-LITTE

julkaisistaan Heinjoki-säätiön toimesta. Entisestä kotipitäjästämmme ja sen asukkaiden elämän eri vaiheista kertova lehti on monien — tässä nimeltä mainisemattomien — heinjoelaisien talkootyön tulos. »Talkootyön» kokoojana on ollut valtiotieteiden opiskelija Marja Koskinen. Tämä lehtinen ei pyri eikä olisi pystyrytkään antamaan täydellistä kuvaa Heinjoesta ja heinjoekalaisista. Sanotaan vain: tällaisitakin siellä oli, tällaisitakin on tapahtunut. Näillä sivuilla synnympitäjämme ihmiset kuvaavat kuluneita vuosikymmeniä sellaisina kuin he ovat näiden nähneet ja kokeneet.

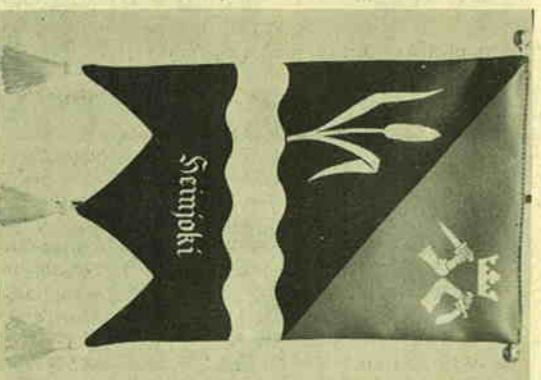
Heinjoki-säätiö haluaa kiittää kaikkia teitä, jotka tavalla tai toisella olette auttaneet tämän julkaisun ilmentymisessä.

HEINJOKI

Heinjoki sijaitti Karjalain kannaksen pohjoisosassa, ja sen rajanaapureina olivat Anteran, Viipurin, Kuolemanjärven, Muolaan ja Äyräpään kunnat. Pitäjän kokonaispinta-ala oli vesistöjä lukuunottamatta 310 km². Suurin pituus luoteesta kaakkoon oli 28 km ja leveys koillisesta lounaaseen 25 km.

Pitäjän pohjois- ja eteläosa erosivat toisistaan melkoisesti luontonsa puolesta: eteläinen puoli oli tasaistamäntyä ja kuusta kasvavaa metsämaastoa, jossa kallioperä vain harvoin oli näkyvässä — kun taas pohjoispuoli oli sekametsävaltaista kalliosta ja kumpuilevaa. Pinnanmuodostuksen epätasaisuutta korosti pitäjän läpi kulkeva Äyräpään selänne.

Heinjoen viirin on suunnitellut Laasi Jaarinen ja se valmistui v. 1969.

Järven lukumäärä nousi päälle viidenkymmenen; pitäjän järvet olivat enimmäkseen santapohjaisia ja kirkaasveittisiä. Jokia oli vähemmän,

kannattaa kuitenkin mainita Koveron suolueltta tuleva Vuokseen laskeva Heinjoki, jonka mukaan pitäjä on saanut nimensä. Heinjoki oli maatalouspitäjä ja se kulkitkin viljapitäjän nimellä. Leipäviljan osuus koko peltoalasta oli v. 1939 21,3 % kun se koko maassa vastaavana aikana oli 18 %. V. 1940 oli peltoa ja puutarhaa 4835 ha, luonnonniittyä 2775 ha ja metsää ja joutomaata 23 400 ha.

Asukasluku oli v. 1939 3669 henkiötä. Mainittakoon, että v. 1900 se oli 3109 henkiötä, joten muuttoliike pitäjään ei ollut suuri.

Heinjoella oli viisitoista kyläkuntaa: Heikurila, Kopperala, Kurvilo, Kämärä, Kääntymä, Lahdenperä, Pienperö, Pihkala, Pihppula, Pirttilä, Ristseppälä, Rättöä, Savastila, Tuokkola ja Vampala.

Eversiflutnantti evp. Martti Noponen:

Heinjoen miehet talvisodassa

Vuodesta 1934 alkaen peruttu kenttarmelja Ilkkanallepano aluejärjestelmään. Palkalliset

suojauskunnat yhdesi Lotta-Svärd-palkkiososastojen kanssa asetettavat Ilkkanallepanossa tarvittavan suoritus- ja apuhenkilöstön. Suojauskunnan tehtävänä oli myös miesten hälyttäminen, johon suojajoukkoja perustavilla suojauskunnilla, kuten Heinjoen suojauskunta, oli vain muutamana tunnin aika varattuna. Suunnitelman mukaan kokoonnuttavat palvelukseen kutsutut omien kyltensä kokoonnuspätköihin, joita heidän olivat joukkoyksikön perustamispätkään.

Tämän suunnitelman mukaan perustettiin Talvisodan YH:n alkaessa Eri-linen Patteristo 4, johon pääosa Heinjoen reserviläisistä, yli 170 miestä, talvisodassa kuului. Vähäinen määrä heinjoelaisia osallistui sotaan linnostusten miehistönä sekä muissa erikoisjoukkosissa.

Lokakuun 6. päivänä 1939 noin kello 16 alkaen tuli Heinjoen palkkijoukkoyksikölle Euro Leinon oller puhelussanoma, jossa käsiteltiin ylimääräiset kertausharjoitukset toimennäpöytäväksi. Tämä tarkoitti reserviläisten kutsuamista palvelukseen ja sodanajan joukko-osastojen perustamista. Toiminnan tuli tapahtua samalla nopeudella kuin Ilkkanallepanossaakin. Ise asiassa ero olikin vain nimikysymyksessä.

Kello 19 mennessä oli suoritushenkilöstö hälytetty ja kokoonnutt. Läheitt odottivat YH-käsikorttien saapumista Viipurista Kannaken sotilaspiirin esikunnasta. Kylläosastossa olivat korttien levittäjät valmiina. Ilmavaroita saatiin toimintaan.

YH-kutsukortit tulivat autokurssin tuomana puolen yön tienoilla. Läheitt lähitviä vihy-mämittä kädessäni näitä kylä-osaistoja. Korttien jako tapahtui aamuyöllä ja lokakuun 7. päivän aamuuna alkoivat Heinjoen miehet matkansa perustamispätköihin. Pölkkiäkään. Täällä heit olivat vastassa yksikön päälliköt ja väpöpillit. Nämä si-joittivat miehet tehtäviinsä patterissa. Jokaisen miehen tehtävä oli etukäteen merkitty sotilaspa-sihti ns. sarjanumerolla.

Suojauskunnalliset saapuivat palvelukseen täysin varusteis-saan. Muut saivat varustuksensa perustamispätkästä. Heinjoelai-set löivät mukanaan työkinusi ja muun harjoituskäytössä olleen kalustonsa. Kirjessä tapahtui unohtamisiaakin. Mm. Korpalaiset unohtivat suunnitelmissä tykkiva-jansa nurkkahan, josta se parin päivän kuluttua noudettiin.

Patteriston kokoonpano oli seuraava:

- komentajana majuri Lauri Vahe
- esikunta
- esikuntapatteri
- 1. patteri
- 2. patteri
- 3. patteri

patteriston kolonnat (ampuma-tarvike- ja eihatarvikkolonna) 3. patterin henkilöstö oli lähes kokonaan heinjoelaisia. Esikuntapatterin, 2. patterin ja kolonnan miehistö oli puoleksi äyräpääisiä ja puoleksi heinjoelaisia. 1. patte-

ri puolestaan oli äyräpääisten määrin omiin luvuin tehtyjen koto-

miehittämä. Moneen talvisodan joukko-osa-toon verrattuna oli patteristo erin-omaisesti varustettu. Jokaisella miehellä oli sotilaspuku ja käsi-ase. Tykit olivat kootaan pienä, mutta tehokkaan hyvää 76 LK/10—13. Aluperin ne olivat vapaus-sotasaaliiksi saatuja venäläisiä vuo-rikannuilla. Patteriston komenta-jan keksintöä oli niiden keventä-minen postistamalla suojakiivet, joi-loin kannuun tulivat vieläkin ke-veämmiksi liikutella ja helpom-miksi naamioida niin tuliasemissa kuin marsienkin ajaksi.

Heti perustamisensa jälkeen

lokakuun 9. päivänä marssi patte-risto keskitysalueelle Säiniöllä, jossa maioitettiin pääasiassa sisä-maioitukseen tämän asutuskeskuk-sen taloihin. Täällä aloitettiin pat-teriston kouluttaminen taistelu-y-mäntöryyssiopin sanotti irti-sitöksi, joka oikeastaan oli koulu-tuksen kertausta. Patteristo oli oi-lut v. 1936 samassa kokoonpanossa kertausharjoituksissa Perkiälvenä Patteriston koulutustaso kohosi pi-deettyjen kehysharjoitusten, suun-taus- ja tiedustelukoulutuksen ja viestiliikenneharjoitusten ansiosta nopeasti. Myös ilmoittusyttä teh-tiin. Hörtöttäjänsuolle Näytkiäjä-r-ven ja Korpelanauton vähille kai-veihin panssaritehta. Myös kai-nä v. 1936 samassa kokoonpanossa kertausharjoituksissa Perkiälvenä Patteriston koulutustaso kohosi pi-deettyjen kehysharjoitusten, suun-taus- ja tiedustelukoulutuksen ja viestiliikenneharjoitusten ansiosta nopeasti. Myös ilmoittusyttä teh-tiin. Hörtöttäjänsuolle Näytkiäjä-r-

2. patteri, jossa myös oli heinjo-kealaisia, sai Säiniöllä erillistehä-vän ja siirtyi se 27—28. 11. välise-nä v. 1936 samassa kokoonpanossa kertausharjoituksissa Perkiälvenä Patteriston koulutustaso kohosi pi-deettyjen kehysharjoitusten, suun-taus- ja tiedustelukoulutuksen ja viestiliikenneharjoitusten ansiosta nopeasti. Myös ilmoittusyttä teh-tiin. Hörtöttäjänsuolle Näytkiäjä-r-

Marraskuun 30. päivän aamuhe-rätys oli karmeä. Herätysignaalia tuottivat venäläisten tykkien kranaat-tien räjähdyskset ja sirpaleiden vih-kuna.

Patteriston tykit ajettiin tuliasemin Lipolan länsipuolelle Keisarimäelle. Lipolan kylään tunkeutu-tta vihollista tuhitettiin kivaa-ti. 3. patterin perustama tulenjo-hduttin vetyvyytämän Lipolasta. Ty-kit siirrettiin tuliasemin Valkjär-ven pohjoispuolelle, josta käsin tuettiin viivyytystaisteluja 1.—3. 12. Rampoala—Kosteale tasalla sekä 3.—4. 12. Sipurilan kylässä Puolus-taunuttunen väliä suunnalla oli sit-keä, sillä 5. päivä aikana oli maastoa jouduttu luovuttamaan vain 20 km.

Valkjärven itäpuolella oli vihoi-linen 3. 12. pääsyt tunkeutumaan asemamme läpi ja eteni Valkjär-ven kirkolla ja Sipurilan oievien joukkojen selustatytykselle. 3. pat-terin tulenjohtue, joka oli Sipurilassa reservihuuttamantti Siltusen kymentalaissotilaskomppanian muka-na, oli vähällä jäädä saarroksiin Vetyvyytämän palavasta Sipurilasta omistui aivan viime heikesä, en-nenkuin vihollinen sai vedettyksi saarrostenkaan umppeen. Patteristo siirtyi nyt tuliasemin pääpuolel-tustuljan taakse Pasurinkankaalle. 3. patteri asettui lähelle Punukk-sen asemaa Korpjoelle vievän tien varteen.

Ennen sodan alkua Kivennavalle sijoittunut 2. patteri osallistui viivyytystaisteluihin Kivennavan Lih-tulan suunnassa. Vetyvyytämän ta-pahui viivyytystaisteluja käyden pitkin Kivennavan—Sudenojan tie-tä Parkkalan kankalle. Täällä marssi 2. patteri Pasurinkankaalle. josta 7. 12. liittyi patteriston pää-osaan yhteyteen. Sodan alun viivy-lystaisteluvahe oli nyt päättynyt. Heinjoen miehet olivat osallistu-neeet kivaisiin taisteluihin, mutta selviytyneet ihmelävän vähäisin tappioin. Vain yksi mies oli kaa-hästyttänyt sen uusien hyökkäys-ten alkua.

Pasuri-Oinaala

Osallistuksessaan puolustustaiste-luihin Pasurin lohkolla miehititi 2. patteri tulenjohtopaikat Sarkolan suunnassa ja 3. patteri aluksi Me-riinladedä ja myöhemmin Pasu-rinladedä. Tuhaasemat olivat niin-kuin pyssäkin lähellä. Pasurin loh-kolla viivryttiin joulukuun 22. pä-ivän saakka. Taistelutoiminta oli tällä aikana melko vähäistä, tykis-tön ja kranaatitehtimistöön häirin-tä tulla ja pikkukuhakointua. 12. 12. käytiin Pasurin tienhaaran maas-tossa kahakka, johon myös esikun-tapatterin kuuluvat Heinjoen pojat osallistuivat ja tietävästi vielä

Panssarivammausteet halkoivat Heinjoelakin viljelysmaita ja metsiä.

Karnea herätys

omien lupinsa. Tämä kahakointi tuotti sotasaalistakin, kenttäkeittin ja munitamia ajoneuvoja saatiin vallatuksi ja kuljetetuksi omalle puolelle.

Pasurinkankaan suhteellisen rauhallinen kausi päättyi 22. 12. Pat-teristo siirtyi silloin Yksijärven—Muolaanjärven kannakselle Oina-lan kylän koillispuolelle osallis-tuokseen II AK:n suureen vasta-hyökkäykseen. Patteriston tehtävä-nä oli tutkia 4. Prikatun hyök-käystä Parkkiaan ja siitä edelleen Perkiälven suuntaan. Hyökkäyk-sessä pyrittiin yllätykseen ja sen vuoksi ei tssä suunnassa suoritettu tykistövalmistelua, joskin kaiken varalla maaliit oli mitaltu ja am-puma-arvot laakettu. Prikatun hyökkäyksen oli määrä alkaa kello 7.00, mutta ilkkelleiläntö myöhä-syi runsaan tunnin. Myöhenlymisen syytä ei liene tarkoin selvitetty. Viivytelyä vei kuitenkin yllätyksen edun. Hyökkäys ei päässyt kun-nolla alkamaankaan, kun se jo pysähtyi vihollisen voimakkaaseen tuleen. Parkkian tienhaarassa kuitenkin vallatuksi jälkävän kärkestä raskaata tappiota. 3. patteri perusti Parkkiaan tulenjohtopai-kan. Hyökkäys keskeytettiin noin kello 14.00 ja pataljoonit tulenjohtu-kuelle irrottamut ja vetyty-tvät lähösensimissa. Patteristo tuki pataljoonan tappiot olivat 33 kaatunutta, 70 haavoittunutta ja 21 kadonnutta. Patteristoa suosi edel-leen ihmeellinen omni. Yhtään miestä ei kaatunut ja haavoittumis-tekini olivat aivan lievät.

Tätä hyökkäysoyrytystä kutsut-tiin jälkkäkeen vähenmään marrit-teluväle Jemppimillä. Sen valmistelua leinasi kiireys ja haparoin-ti, joukkojen myöhästeleminen se-kä epätarvikkokemunkkainen salaaminen. Ilmeisesti tästä syystä mie-hiä puuttui usko yrityksen on-nistumiseen eikä hyökkäyksessä ollut täyttä portta. Varmasti ei hyökkäys kuitenkin ollut merkit-tykseen, sillä se lienee sekotta-nut vihollisen suunnitelmia ja myö-hästyttänyt sen uusien hyökkäys-ten alkua.

Er P 3:n tulenjohtopöytäkuva kuvattuna Virolahden Ala-Pihlajassa Värin talon pihalla sodan loput-tua.